

De langzaam zinkende stad

RAMSEY NASR

Mijn dood in Venetië

★★★★★

CEES NOOTEBOOM

Venetië: de leeuw, de stad en het water

★★★★★

Venetië wordt overspoeld. Niet enkel door water en toeristen, maar ook door schrijvers. Dat is op zich niets nieuws onder de Italiaanse zon. Proust, Ruskin, Rilke, Byron, Pound, Goethe, McCarthy, Morand, Brodsky, Montaigne, Casanova, Goldoni, Da Ponte, James, Montale: in zijn verzameling teksten over de dogestad noemt de Nederlandse schrijver Cees Nooteboom niet weinig van zijn illustere voorgangers bij naam. Dat hun woorden om hem heen vloeien zoals het water in de kanalen, noteert Nederlands grootste hoop op een Nobelprijs Literatuur. In dat druk door gondels bevaren water drijven de laatste tijd overigens opmerkelijk veel Nederlandse woorden. Na **Ilya Leonard Pfeijffers** grotendeels aan Venetië gewijde liefdesverhaal 'Grand Hotel Europa' en **Eric Mins** en **Gerrit Valckenaers** 'De klank van de stad: een cultuurgeschiedenis van Venetië', publiceert naast Nooteboom nu ook voormalig Antwerps stadsdichter **Ramsey Nasr** een Venetiaanse vertelling.

Ramsey Nasr deed in 2018 enkele weken de langzaam zinkende stad aan om er in opdracht van theatermaker **Ivo van Hove** een toneelbewerking van **Thomas Manns** novelle 'De dood in Venetië' te schrijven. In de ontstaansgeschiedenis die aan de theatertekst werd toegevoegd, vraagt de schrijver en acteur zich op de eerste pagina al af of je voor zo'n adaptatie wel naar

RAMSEY NASR

CEES NOOTEBOOM

Venetië hoeft af te reizen. 'Heb je voor het schrijven van een toneelstuk de werkelijkheid nodig?' Blijkbaar wel, want in zijn bewerking van Manns verhaal over de oude schrijver Gustav von Aschenbach, die op vakantie in de ban raakt van een bloedmooie jongen, voert Nasr auteur Thomas Mann als personage op. Het door **Jan Versweyveld** geënceneerde resultaat schijnt een esthetisch behoorlijk prikkelende toneelervaring te zijn, maar op papier lijkt Nasrs ingreep veeleer banaal. Al zal het ook op scène niet de eerste keer zijn dat een schepper in gesprek gaat met zijn eigen creatie. De onderliggende amateurspsychologie over de schrijver die zijn geheime verlangens projecteert op zijn personages, is even weinig origineel. En in de dagboekfragmenten, die minder expliciet dienen om duidelijk te maken dat Nasr even dweperig kan zijn als Von Aschenbach, betreedt de schrijver de platgetreden paden van de literaire citytrip. Niet dat er bij Nasr geen enkel waardevol inzicht te rapen valt, maar het perspectief van de toerist

JOHN BOYNE

Een ladder naar de hemel

★★★★★

Volleerd verhalen spinner Boyne vult zijn jongen in de gestreepte pyjama voor een Tom Ripley-achtige man die onopvallend als een kameleon parasiteert op andere, betere schrijvers. Met monnikengeduld weeft de ler in drie uiteenlopende delen en twee verbluffende intermezzo's een web rond een verhalenstellende sociopaat en de eeuwige kwestie: wanneer behoort een verhaal iemand toe? Op het dunbevolkte drielandpunt waar thrillers eigenlijk met adrenaline ingespoken romans zijn die de stempel van literair meesterwerk ambiëren, plant Boyne zijn vlag. (jos)

CHARLES-FERDINAND RAMUZ

De grote angst in de bergen

★★★★★

Deze vergeten Franse klassieker uit 1926 volgt een groep arme herders die in opdracht van de dorpsgemeente een braakliggend terrein op een alpenweide bezetten. Wanneer een 'ziekte' de koeien treft en het onheil steeds om de hoek loert, overheerst de paranoia. Vanuit hedendaags standpunt lijkt het een knipoog naar de klimaatverandering. Ramuz bouwt het verhaal slim op, is karig met beeldspraak en schrijft wat hij bedoelt, maar tegelijk lijkt de angst van zijn personages soms aan tastbaarheid in te boeten. (gmi)

ADAM HIGGINBOTHAM

Nacht in Tsjernobyl

★★★★★

Adam Higginbotham ziet de kernramp van Tsjernobyl in 1986 als exemplarisch voor de gammele Sovjet-Unie: van de inerte apparatjes die de dodelijke ontwerpfouten al lang kenden tot het schijnproces tegen de operatoren. De vele betrokkenen en technische informatie maken het verhaal van de catastrofe ingewikkeld, maar de Britse journalist slaagt er toch in spanning en verontwaardiging op te wekken. Zijn conclusie dat kerncentrales veiliger zijn 'dan alle andere energiebronnen, windmolens inbegrepen' valt verrassend uit de lucht. (nm)

die geen toerist wil zijn en zich evengoed vergaapt aan de pracht en praal, heb je weleens eerder gelezen.

Wie over Venetië schrijft, kan bijna niet anders dan in herhaling vallen. Daar ontsnapt ook Cees Nooteboom niet aan. Die laat in zijn bundel 'Venetië: de leeuw, de stad en het water' zelfs zijn eigen ideeën en metaforen soms twee keer de revue passeren. Maar hoe het ook zij, in La Serenissima werd elke brug, elk kanaal en elke steen van elk gebouw ooit eerder door een ander gezien én beschreven. De kunst zit, uiteraard, in hoe je het doet. Net als Nasr, en velen voor hem, koppelt Nooteboom beschrijvingen van persoonlijke en praktische omstandigheden aan bespiegelingen over de kunst en geschiedenis die hij op zijn omzwervingen tot zich neemt. Alleen doet de winnaar van de Prijs der Nederlandse Letteren het in een taal die zowel uitnodigend als uitdagend is. Nooteboom is erudiet maar nooit belerend. Wanneer hij terugdenkt aan de 'verrukking en verwarring' van zijn allereerste blik op de San Marco, vraagt hij zich tegelijkertijd af hoeveel alle ogen zouden wegen die het plein ooit hebben gezien. Meer nog dan de bedenkingen over schilderijen van Tintoretto of een standbeeld van de monnik Paolo Sarpi, zijn het die ongerijmde gedachtesprongen die ervoor zorgen dat het fijn dwalen blijft in Nootebooms soepel vloeiende zinnen. Het is ook nodig, want net als de steegjes van de stad gaan de teksten in deze bundel allengs meer op elkaar lijken, en ook van stijlvol flaneren krijg je uiteindelijk zere voeten. Cees Nooteboom kan prachtig schrijven, maar wie ooit in Venetië is geweest, weet dat zelfs schoonheid in te grote hoeveelheden wel eens voor indigestie zorgt.

Sam De Wilde

SARA COLLINS De bekentenissen van Frannie Langton

★★★★★

'In heel de geschiedenis van de wereld heeft niemand zoals ik ooit een roman geschreven.' Collins geeft in haar heerlijk donkere debuut een stem aan Frannie, een mulat die met haar slavenmeester mee van het zwoele Jamaica naar het grijze Londen verhuist, en daar later terechtstaat voor een dubbele moord. De vraag 'Deed ze het of deed ze het niet?' is slechts een terzijde, want Collins heeft andere katjes te geselen. Hoge ogen gooiën, bijvoorbeeld, met een stijl en insteek die aan Margaret Atwood doen denken. (mke)

BOEKENTIP VOOR Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit

'ONDERWEG' VAN JACK KEROUAC

Nu zelfs zijn eigen partij een slimme kilometerheffing toch niet zo'n verstandig idee blijkt te vinden, kan Ben Weyts het rekeningrijden op de lange baan schuiven en weer ongegeneerd dromen van het betere kilometervreten. Wanneer zijn chauffeur hen straks in de onvermijdelijke file parkeert, kan Weyts op de achterbank Jack Kerouacs Amerikaanse klassieker 'On the Road' nog eens bovenhalen.

Het lezen zoals het is

Hendrik Willemyns: 'Francesca'

Helpt van de Belgische band Arsenal. Zijn boek 'Room of Imaginary Creatures' verschijnt op 25 april.

HUMO In welk boek bent u tegenwoordig bezig?

HENDRIK WILLEMYS «Vita Nova» van Dante Alighieri, maar dan in het Engels.»

HUMO Waar leest u het liefst?

WILLEMYS «In bad.»

HUMO Met welke auteur zou u een avondje uit willen?

WILLEMYS «Salman Rushdie lijkt me gezellig.»

HUMO Met welk romanpersonage ziet u een onenightstand wel zitten?

WILLEMYS «Francesca da Rimini. Als ze niet de hele tijd huilt, lijkt het me wel een memorabele nacht.»

HUMO Wat is uw favoriete gedicht en waarom?

WILLEMYS «Vandaag is dat 'The River-Merchant's Wife' van Ezra Pound, naar Li Po.»

HUMO Welk boek hebt u het vaakst cadeau gedaan?

WILLEMYS «'Birdsong' van Sebastian Faulks.»

HUMO Wat is volgens u het ideale vakantieboek?

WILLEMYS «'Half of a Yellow Sun' van Chimamanda Ngozi Adichie. Een licht boek over een zwaar onderwerp.»

HUMO Heeft u een favoriete thriller?

WILLEMYS «'The Insult' van Rupert Thomson.»

HUMO Welk non-fictieboek zou iedereen gelezen moeten hebben?

WILLEMYS «'Quantum Physics for Poets' door Leon Lederman en Christopher T. Hill. De titel

is een beetje misleidend: het is voor iedereen en het is wat mij betreft het meest doeltreffende boek om quantumfysica uit te leggen.»

HUMO Wat is het laatste boek dat u tranen van ontroering heeft bezorgd?

WILLEMYS «'Birthday Letters' van Ted Hughes.»

HUMO Wat is het laatste boek dat u tranen van het lachen heeft bezorgd?

WILLEMYS «'The Hitchhiker's Guide to the Galaxy'. Lang geleden.»

HUMO Van welk boek vindt u de film beter?

WILLEMYS «Ik weet dat Arthur C. Clarke een boekenreeks rond '2001: A Space Odyssey' geschreven heeft. Dat hoefde niet, denk ik.»

HUMO Welk boek of oeuvre vindt u zwaar overschat?

WILLEMYS «Scandinavische thrillers.»

HUMO Welk boek of oeuvre vindt u zwaar onderschat?

WILLEMYS «Poëzie. Zeker in Vlaanderen.»

HUMO Welk romaneinde had u liever anders gehad?

WILLEMYS «'Heart of Darkness'. Een iets minder blank einde van zo'n magische tocht had beter ge-weest.»

JOHAN JACOBS

Toppers

★★★★★

Wessel te Gussinklo
De hoogstapelaar

★★★★★

John Boyne
Een ladder naar de hemel
Peter Buwalda
Otmars zonen

★★★★★

Astrid Roemer
Gebroken wit

Atte Jongstra
De aardappelcentrale
Anna Burns
Melkboer
Manon Uphoff
Vallen is als vliegen

★★★★★

Adam Higginbotham
Nacht in Tsjernobyl
Charles-F. Ramuz
De grote angst in de bergen

Sara Collins
De bekentenissen van Frannie Langton
Valeria Luiselli
Archief van verloren kinderen

★★★★★

Cees Nooteboom
Venetië: De leeuw, de stad en het water
Ben Smith
Doggerland